

Adroddiad Blynyddol y Pennaeth Gwasanaethau Democratiaeth

2025/2026

RHAGAIR

Rwyf bellach wedi bod yn fy rôl fel Pennaeth Gwasanaethau Democratiaeth yng Ngwynedd ers 4 o flynyddoedd. Dros y cyfnod rwyf wedi dysgu llawer ac wedi gwerthfawrogi eich sylwadau i fod yn gwella'r gwasanaeth ar eich cyfer. Mae'r byd yn newid yn barhaus ac rydym yn ceisio ein gorau i fod yn addasu'r gefnogaeth sydd ar gael yn unol a'r heriau newydd.

Mae'n bleser gennyf gyflwyno fy adroddiad blynyddol yn amlinellu'n gryno iawn y gefnogaeth sydd ar gael i Gynghorwyr Gwynedd.

Mae fy niolch yn benodol i'r Cyngorydd Anne Lloyd-Jones, Cadeirydd y Pwyllgor Gwasanaethau Democratiaeth, ynghyd ag aelodau'r pwyllgor hwnnw am eu mewnbwn a sylwadau craff. Diolch hefyd i'r holl swyddogion sy'n gweithio'n galed yn cefndir.

Edrychaf ymlaen i gyd-weithio gyda chi dros y flwyddyn i ddod wrth baratoi at etholiad Mai 2027.

Diolch a chofion,
Ian

Ian Jones,

Pennaeth Gwasanaethau Democratiaeth

CEFNOGAETH I CHI FEL CYNGHORWYR

Mae nifer o dimau ar draws y Cyngor yn cynnig cefnogaeth i chi fel Cynghorwyr. Fodd bynnag, mae'r prif ddarpariaeth yn dod gan y Gwasanaeth Democratiaeth ac Iaith. Mae rhai newidiadau wedi bod yn ystod 2025/26, felly dyma drosolwg o'r newidiadau diweddaraf:

Ymdeoliad Eirian

Bu i Eirian Roberts ymdeol wedi bron i 40 mlynedd o wasanaeth i'r Cyngor ym mis Gorffennaf 2025.

Mae Sian wedi bod yn gyfrifol am y gwaith dinesig yn cefnogi'r Arglwydd Raglaw a'r Cadeirydd, yn ogystal a dyletswyddau amrywiol eraill. Bydd cyfnod ymdeoliad hyblyg Sian yn dod i ben diwedd Gorffennaf 2026. Pob dymuniad da i ti Sian a diolch.

Ymdeoliad Sian

Penodiad Courtney

Mae Courtney Jones yn Swyddog Democratiaeth a Dinesig, ac wedi cychwyn yn y rôl ers Mehefin 2025. Bydd Courtney yn cyflawni dyletswyddau dinesig i'r dyfodol.

Croesawyd Gwen Roberts fel Swyddog Gwasanaethau Democratiaeth yn ystod cyfnod yr haf 2025. Mae Gwen bellach yn gyfrifol am gefnogi cyfarfodydd y Cabinet.

Penodiad Gwen

Penodiad Sera

Mae Sera Whitley hefyd wedi ymuno gyda'r tîm gan gymryd cyfrifoldeb am gefnogi pwyllgorau Cydbwyllgor Corfforedig y Gogledd.

Penodwyd Catrin Meirion Owen i rôl Swyddog Datblygu Aelodau yn y Tîm Dysgu a Datblygu ystod y flwyddyn. Dymunwn yn dda i Cara Williams yn ei rôl newydd.

Penodiad Catrin

Cymorth i Grwpiau Gwleidyddol

Bu i ni groesawu a ffarwelio â swyddog a fu'n cynorthwyo grwp Plaid Cymru yn ystod y flwyddyn. Edrychwn ymlaen i gael cefnogaeth lawn i'r grwpiau dros y flwyddyn i ddod.

Llongyfarchiadau i Lowri Elin Evans sydd wedi cymhwyso fel cyfieithydd gyda'r tîm cyfieithu. Efallai nad ydych yn ei gweld yn aml, ond mae nifer ohonoch yn ei chlywed yn cyfieithu ar y pryd mewn cyfarfodydd amrywiol. Llongyfarchiadau Lowri!

Cymhwyso Lowri

Gwelir fod nifer o newidiadau wedi bod eto eleni, ac rwy'n dymuno llongyfarch y gwasanaeth ar barhau i gynnig gwasanaeth i'r safon uchaf tra'n anwytho staff newydd i'w rolau

CEFNOGAETH I AELODAU ETHOLEDIG

LLWYDDIANNAU 2025/26

Mae'r Gwasanaeth Democratiaeth ac Iaith yn eich gwasanaethu yn eich rôl fel Cynghorwyr trwy gydol y flwyddyn.

Mae gan y gwasanaeth ddau fesurydd perfformiad.

Cyhoeddi taflenni Penderfyniad o fewn 5 diwrnod gwaith.

Mae gofyn cyfreithiol i'r gwasanaeth gyhoeddi taflenni penderfyniad ar gyfer pob cyfarfod pwyllgor, a hynny er mwyn cael datganiad clir o'r penderfyniad er tryloywder i'r cyhoedd. Cyhoeddwyd 98% o'r Taflenni Penderfyniad o fewn 5 diwrnod gwaith yn 2025/26, sy'n gynnydd ar y 94% yn 2024/25. Roedd y man lithriadau yn sgil y system ddim yn gweithio ac aros am sylwadau gan swyddogion penodol.

Bodlonrwydd Aelodau gyda gwasanaeth y Tîm Democratiaeth.

Nododd 88% o Gynghorwyr Gwynedd bod gwasanaeth gan y Tîm Democratiaeth yn dda iawn, gyda 12% yn nodi 'da'. Roedd hyn yn gynnydd o'r 97% nododd da iawn neu da yn 2024/25, a'r 91% yn 2023/24.

Gweler isod lwyddiannau eraill sy'n rhan o waith dydd i ddydd y gwasanaeth:

- Cynnal y rhaglen bwyllgorau ar gyfer y flwyddyn, dros 150 o gyfarfodydd i gyd, yn gyfarfodydd rhithiol ac aml-leoliad gan sicrhau gwe ddarlledu y cyfarfodydd perthnasol i gyd.
—> *Bu i dros 22 mil o bobl wyllo'r gweddardarllediadau dros y flwyddyn.*
- Cynnal cyfarfod arbennig o'r Cyngor llawn a dau gyfarfod arbennig o bwyllgorau craffu er mwyn sicrhau cyfle i'r holl aelodau roi mewnbwn i ymateb y Cyngor i'r Adroddiad Cyfiawnder drwy ein dewrder.
—> *Dros 14 awr o graffu'r cynllun yn ei gyfanrwydd cyn i'r Cabinet ei ystyried.*
- Darparu gwasanaeth cyfieithu ar y pryd yn holl bwyllgorau'r Cyngor ac mewn cyfarfodydd anffurfiol, a chynnig gwasanaeth cyfieithu ysgrifenedig i holl adrannau'r Cyngor.
—> *Yn 2025/26, fe wnaeth y tîm gyfieithu 4.5 miliwn gair mewn dogfennau. Yn ogystal, darparwyd gwasanaeth cyfieithu ar y pryd mewn 55 cyfarfod y mis ar gyfartaledd.*

- Cynnig cefnogaeth benodol i Gadeirydd ac is-Gadeirydd y Cyngor yn ogystal a Chadeiryddion ac is-gadeiryddion pwyllgorau'r Cyngor trwy hyfforddiant penodol, ateb ymholiadau yn ystod pwyllgor a pharatoi taflenni briffio ar eu cyfer.
- Darperir cefnogaeth trwy'r Fforwm Craffu i'r Cadeiryddion Craffu, yn ogystal a'r gefnogaeth dydd i ddydd iddynt ar gyfer pob cyfarfod o'r pwyllgor.
 —————> Cynnal 4 cyfarfod o'r Fforwm Craffu dros y flwyddyn i roi cyfle i'r Cadeiryddion drafod datblygiadau ym maes craffu a chefnogi a herio ei gilydd.
- Croesawu dau Gynghorydd newydd yn ystod y flwyddyn, gan sicrhau fod darpariaeth TG a gwybodaeth gyfredol ar gael iddynt.
- Gweinyddu cyflogau a chostau Cynghorwyr a chyhoeddi'r wybodaeth yn unol a'r gofynion statudol.
- Cynnal rhaglen lawn o hyfforddiant i Gynghorwyr ac ymgynghori ar gynnwys y rhaglen hyfforddiant gyda'r Cynghorwyr.
 —————> Cynhaliwyd 17 sesiwn yn ystod y flwyddyn.
- Blaenoriaethu a chynnal sesiynau briffio ar bynciau pwysig i'r holl aelodau, gan eu recordio a'u gosod ar y mewnrwyd aelodau hefyd i gynorthwyo rhai sy'n gweithio.
 —————> Cynhaliwyd a recordiwyd 8 sesiwn friffio yn ystod y flwyddyn.
- Gweinyddu pwyllgorau rhanbarthol, yn arbennig Cydbwyllgor Corfforedig y Gogledd a'i is-fyrddau. Cyfrannu'n helaeth at waith datblygu Cydbwyllgor Corfforedig y Gogledd a'i is-fyrddau.
- Cynnal sesiynau hyfforddiant ar drefniadau democratiaeth y Cyngor ar gyfer aelodau o staff er mwyn sicrhau eu bod yn deall y trefniadau.
 —————> Peilot wedi ei gynnal a chyfres o'r sesiynau wedi eu trefnu ar gyfer 2026/27.

CYFLAWNI AR FLAENORIAETHAU

2025/26

Bu i mi nodi blaenoriaethau penodol ar gyfer 2025/26 yn ychwanegol i'r gwaith dydd i ddydd. Dyma diweddariad yn erbyn yr hyn y bu i mi ei addo.

Beth wnaethom ei addo?

Cychwyn paratoi at Etholiad Mai 2027 gan edrych ar :

- Drefniadau cyn etholiad
- Trefniadau diwrnod yr etholiad
- Trefniadau croesawu ac anwytho
- Trefniadau y 6-12 mis cyntaf ac amlinelliad o drefniadau'r ail flwyddyn
- Cefnogaeth gyffredinol i Gynghorwyr

Diweddariad

Mae'r gwaith wedi cychwyn yn y cefndir i adnabod yr holl wahanol gamau sydd angen eu cyflawni fesul pob un o'r teitlau uchod.

Yn ogystal, penderfynwyd fod angen ymgynghori gydag aelodau felly mae grŵp bychan o gynghorwyr o bob plaid wedi gwirfoddoli i gymryd rhan mewn trafodaethau penodol fesul maes i rannu eu profiadau hwy. Mae'n cynnwys 4 aelod o bob grŵp gyda hanner wedi ymuno cyn 2022 a'r gweddill ar ôl 2022. Mae'r gwaith yn mynd rhagddo a bydd cynnydd ar y gwaith yn cael ei adrodd yn ffurfiol i'r Pwyllgor Gwasanaethau democratiaeth dros y misoedd nesaf.

Beth wnaethom ei addo?

Byddwn yn adolygu y ddarpariaeth yn y siambrau o ran cyfarpar ac ansawdd y profiad. Byddwn yn anelu i ddatblygu astudiaeth dichonolrwydd a chynllun gwella yn ystod tymor yr Hydref, 2025.

Diweddariad

Rydym wedi asesu ein darpariaeth yn y siambrau o ran cynaliadwyedd y cyfarpar cyfredol, yn ogystal ac ansawdd y profiad i'r defnyddwyr (boed yn ddefnyddiwr y siambr neu'n ddefnyddiwr y system).

Daeth yn glir fod y ddarpariaeth gyfredol yn ein siambrau yn fregus iawn, ac yn golygu risg uchel i'r Cyngor o allu parhau i ddarparu cyfarfodydd aml-leoliad a chynnal trefniadau democratiaeth y Cyngor. Rydym wedi profi nifer o fethiannau yn gyson, ac wedi llwyddo er waethaf y system.

Mae nifer fawr o aelodau hefyd wedi rhannu eu rhwystredigaeth o'u profiad o gyfarfodydd aml-leoliad, ac mae'r swyddogion sy'n cynnal yr holl broses yn gorfod gweithio'n galed i ddatrys gwahanol broblemau fesul cyfarfod.

Cyflwynwyd bid am arian trwy'r trefniadau arferol, fodd bynnag, mae adroddiad manylach wedi ei gyflwyno bellach er mwyn bwrw ymlaen gyda mynd allan i'r farchnad i chwilio am ddarparwr priodol. Bydd bwrdd prosiect yn cael ei sefydlu i yrru'r gwaith ymlaen yn y ffordd orau posib.

Beth wnaethom ei addo?

Gwneud gwell defnydd o amser a chefnogaeth cynorthwyr y grwpiau gwleidyddol. Rhesymoli'r rhaglen hyfforddiant a rhaglen briffio ar gyfer Cynghorwyr er mwyn gwneud y defnydd gorau o amser Cynghorwyr ac adnoddau'r Cyngor.

Diweddariad

Bu'n flwyddyn ansefydlog o ran cefnogaeth cynorthwyr y grwpiau gwleidyddol gyda chyfnodau heb swyddogion yn y rolau. Mae fy niolch yn fawr i weddill y gwasanaeth am ymgymryd gyda rhai o'r tasgau sy'n cael eu cyflawni gan y swyddogion hyn dros y flwyddyn diwethaf. Gobeithio y bydd modd symud ymlaen gyda chyflawni mwy ar yr elfen yma yn ystod 2026/27 a 2027/28.

Mae camau sylweddol wedi eu cymryd i resymoli'r rhaglen hyfforddiant a'r rhaglen sesiynau briffio - gyda chanmoliaeth i'r sesiynau briffio byr ac i bwrpas.

Beth wnaethom ei addo?

Codi ymwybyddiaeth Cynghorwyr o'r angen i adrodd ar unrhyw ddigwyddiad neu fygythiad gan lenwi a dychwelyd y ffurflenni perthnasol (HS11).

Diweddariad

Yn anffodus mae diogelwch i Aelodau Etholedig yn parhau'n bwnc sydd angen sylw'n gyson. Mae cefnogaeth benodol gan swyddog dynodedig yn Heddlu Gogledd Cymru ac maent wedi cynnig nifer o sesiynau rhithiol i aelodau o ran ystyried eu diogelwch. Yn ogystal, mae'r swyddog wedi cynorthwyo a chynghori rhai aelodau unigol pan fo materion wedi codi.

Mae cefnogaeth wedi ei gynnig i nifer o aelodau unigol pan fo materion diogelwch neu lles wedi codi, gan gyfeirio at yr arweiniad sydd ar gael ar y mewnwyd aelodau, a chynorthwyo eraill mewn modd ymarferol. Rydym yn ymwybodol fod nifer o Gynghorwyr yn wynebu bygythiadau yn eu cymunedau ac yn annog pawb i adrodd ar hyn.

Nid ydym wedi hyrwyddo llenwi'r ffurflenni HS11 sy'n casglu gwybodaeth am fygythiadau a digwyddiadau gan fod system electroneg wedi ei datblygu dros y flwyddyn a fu. Rydym wedi treialu'r trefniadau newydd gydag un aelod yn ddiweddar, a byddwn yn cynnal hyfforddiant ar y trefniadau adrodd i'r holl aelodau yn fuan yn 2026/27.

Beth wnaethom ei addo?

Mabwysiadu 8fed maes o hyfforddiant craidd i Gynghorwyr, sef Trais yn erbyn Menywod, Cam-drin domestig a thrais rhywiol.

Diweddariad

Mae'r meysydd hyfforddiant craidd wedi eu hadnabod er mwyn arfogi Cynghorwyr i gyflawni yn eu rôl yn llwyddiannus ac yn diogel. Yng nghyfarfod y Cyngor Llawn ar y 3ydd o Orffennaf 2025 cafodd yr 8fed maes craidd ei fabwysiadu yn unol ag argymhelliad y Pwyllgor Gwasanaethau Democratiaeth.

Ers hynny, mae'r Pwyllgor Gwasanaethau Democratiaeth wedi bod yn cadw golwg ar nifer yr aelodau sydd wedi cyflawni pob maes o'r hyfforddiant craidd. Trafodwyd siom aelodau'r pwyllgor fod cynifer o aelodau heb gyflawni'r 8 maes hyfforddiant craidd, er bod modd i aelodau wneud hynny yn eu amser eu hunain ar lein bellach. Codwyd risg i'r Cyngor fod rhai yn parhau heb gyflawni meysydd allweddol ee y cod ymddygiad a diogelu.

Yn sgil cais aelodau'r Pwyllgor, mae'r Rheolwr Dysgu a Datblygu yn adolygu'r meysydd hyfforddiant ac yn datblygu Strategaeth Hyfforddi i Aelodau Etholedig ar gyfer 2027/28 ac ymlaen. Bydd y Strategaeth yn nodi'r disgwyliadau ar aelodau'n glir, gyda'r pwyslais ar alluogi Aelodau i gyflawni'n llwyddiannus a diogel yn eu rôl.

BLAENORIAETHAU AR GYFER 2026/27

Rwy'n gyfforddus fod trefniadau cadarn mewn lle ar gyfer cefnogi Aelodau Etholedig yng Ngwynedd, a byddwn yn parhau i adeiladu ar y seiliau cadarn hyn yn ystod y blynyddoedd i ddod. Mae'n amser i gychwyn edrych a meddwl am drefniadau Mai 2027 ac ymlaen, ac mae'r blaenoriaethau isod i gyd ynghlwm â chychwyn paratoi mewn da bryd:

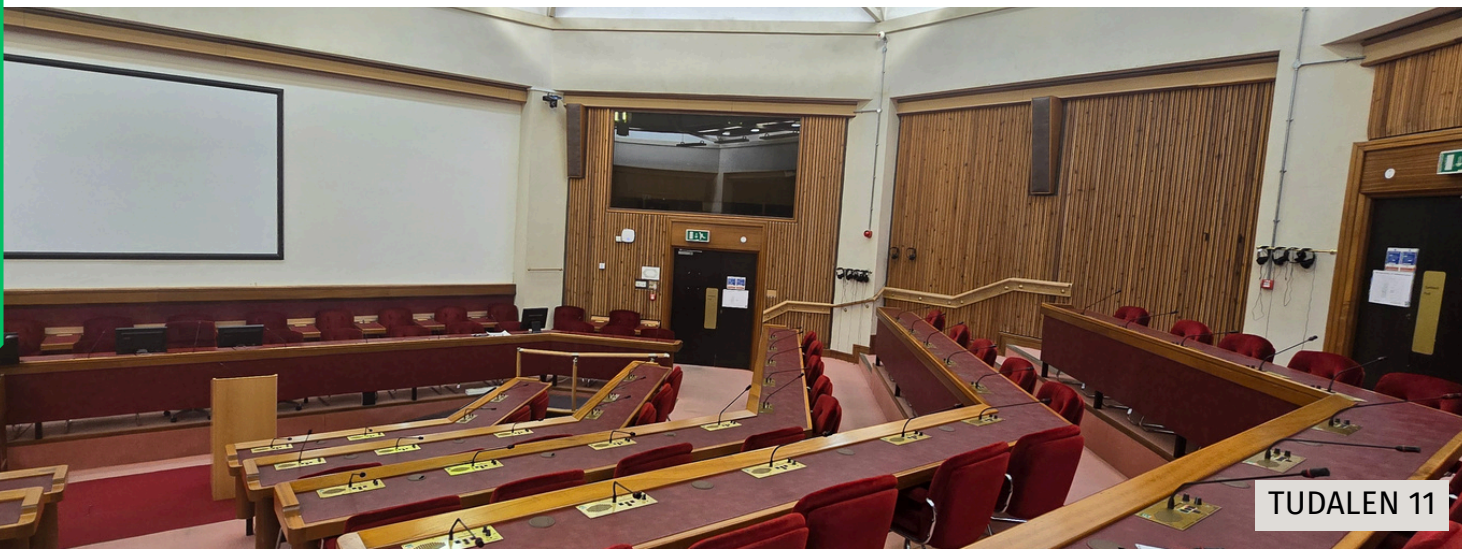
Paratoi at Etholiad Mai 2027

Byddwn yn parhau gyda'r gwaith sydd eisoes wedi cychwyn yn edrych ar

- Drefniadau cyn etholiad
- Trefniadau diwrnod yr etholiad
- Trefniadau croesawu ac anwytho
- Trefniadau y 6-12 mis cyntaf ac amlinelliad o drefniadau'r ail flwyddyn
- Cefnogaeth gyffredinol i Gynghorwyr.

Diweddarau'r adnoddau yn y siambrau

Bydd y prosiect yn dilyn y trefniadau caffael angenrheidiol er mwyn diweddarau'r cyfarpar yn y siambrau er mwyn galluogi cyfieithu ar y pryd, mynediad o bell, pleidleisio a gweddarlledu cyfarfodydd y Cyngor o'r siambrau. Rydym am sicrhau fod y profiad i ddefnyddwyr y siambrau, i bobl Gwynedd sy'n gwyllo'r gweddarllediadau ac i staff y Cyngor sy'n gyfrifol am ddefnyddio'r system am fod yn hawdd i'w ddefnyddio ac effeithiol. Bydd rhaid amserlenu'r gwaith yn ofalus, ac mae'n debygol y bydd peth effaith ar bwyllgorau wrth anelu i'r cyfan fod mewn lle i groesawu Cynghorwyr tymor 2027 ac ymlaen. Fodd bynnag, nid oes gennym unrhyw warant y byddwn yn gallu cwblhau o fewn yr amserlen hon.

I GLOI

Mae'n debyg y bydd pob un ohonoch fel Aelodau Etholedig yn ystyried yr hyn yr ydych chi am ei wneud ar gyfer tymor 2027. Dymunaf ddiolch i bob un ohonoch am eich mewnbwn dros y blynyddoedd, a dymuniadau gorau i bawb sy'n sefyll yn yr etholiad nesaf neu'n penderfynu sefyll i lawr.

